

Seria IIIIT Cărți-pe-scurt este o colecție valoroasă de publicații-cheie a Institutului, scrisă sub formă condensată, concepută pentru a oferi cititorilor o înțelegere de bază a conținutul principal al originalului.

Care este pedeapsa legală pentru apostazie (al-riddah), dacă este cazul, și cum se corelează aceasta cu cerința de toleranță religioasă stipulată în versetul 2:256 din Coran: „Nu există constrângere în credință”?

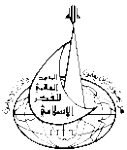
Este un lucru cert faptul că Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!), niciodată, în întreaga sa viață, nu a condamnat la moarte un apostat (un om care a renunțat la credința pe care o acceptase). Totuși, subiectul despre apostazie rămâne unul dintre cele mai controversate subiecte care a afectat lumea musulmană de-a lungul secolelor și continuă să fie și în ziua de azi sursa unei acoperiri mediatice dăunătoare și ostile în care jurisprudența islamică este acuzată de ignorare și încălcare flagrantă a drepturilor omului și a libertății de exprimare.

Curmarea vieții unei persoane fără a avea o cauză justă este echivalentă, conform Coranului, cu uciderea întregii omeniri. De aceea, este vital, ca atât în interesul compasiunii și al justiției, cât și a libertății de credință, acest subiect să fie clarificat o dată pentru totdeauna.

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ

„Nu există constrângere
în credință.”

(Coran 2:256)

IIIIT

Apostazia în Islam

Analiza Istorică și Scripturală

APOSTASY in ISLAM

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ

*A Historical &
Scriptural Analysis*

TAHA JABIR ALALWANI

Seria IIIIT Cărți-pe-scurt

APOSTAZIA ÎN ISLAM ANALIZA ISTORICĂ ȘI SCRIPTURALĂ

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ

Taha Jabir Alalwani

Ediția I

Institutul Internațional de Gândire Islamică

Editura A.M.R.
Constanța – 2019

Apostasy in Islam
A Historical and Scriptural Analysis
IIIT Books-In-Brief Series

© Institutul Internațional de Gândire Islamică, 2019

Institutul Internațional de Gândire Islamică (IIIT)
P.O. Box 669
Herndon, VA 20172, USA
www.iiit.org

Sediul IIIT din London
P.O. Box 126
Richmond, Surrey
TW9 2UD, UK
www.iiituk.com

Asociația Musulmanilor din România
Str. Maior Șofran Nr.11
Constanța, România
Tel.: +40241620081

Această carte este protejată prin drepturi de autor.
Sub rezerva excepțiilor statutare și a acordurilor
colective anterioare de licențiere, reproducerea
oricărei părți nu este posibilă decât cu acordul
scris al editorilor.

Opiniile și părerile exprimate în această carte
sunt cele ale autorului și nu neapărat cele ale editorilor.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ALALWANI, TAHA JABİR

Apostazia în Islam: analiza istorică și scripturală /
Taha Jabir Alalwani. – Constanța: Editura A.M.R., 2019
Conține bibliografie
Index
ISBN 978-973-88814-6-4

Seria IIIT Cărți-pe-scurt

Seria IIIT (Institutul Internațional de Gândire Islamică) **Cărți-pe-scurt** este o colecție valoroasă de publicații-cheie a Institutului, scrisă sub formă condensată, concepută pentru a oferi cititorilor o înțelegere de bază a conținutul principal al originalului. Concepută pe scurt, ușor de citit, într-un format merit să economisească timpul de citire, aceste rezumate însoțitoare oferă o imagine de ansamblu scrisă atent și detaliat a celor mai mari publicații și speră să stimuleze cititorii în continuarea explorării originalului.

Care este pedeapsa legală pentru apostazie (*al-riddah*), dacă este cazul, și cum se corelează aceasta cu cerința de toleranță religioasă stipulată în versetul 2:256 din Coran: „Nu există constrângere în credință”?

Aceasta este o ediție prescurtată a importantului studiu al lui Taha Jabir Alalwani – *Apostazia în Islam: Analiza Istorică și Scripturală* – publicată pentru prima dată în 2011. Este un lucru cert faptul că Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!), niciodată, în întreaga sa viață, nu a condamnat la moarte un apostat (un om care a renunțat la credința pe care o acceptase). Totuși, subiectul despre apostazie rămâne unul dintre cele mai controversate subiecte care a afectat lumea musulmană de-a lungul secolelor și continuă să fie și în ziua de azi sursa unei

acoperiri mediatice dăunătoare și ostile în care jurisprudența islamică este acuzată de ignorare și încălcare flagrantă a drepturilor omului și a libertății de exprimare.

Subiectul acestei cărți este foarte sensibil și important. Autorul se concentrează în mod corect pe dovezi riguroase, cu scopul de a examina cu meticulozitate originea istorică a dezbaterii, precum și multe probleme morale și contextuale care înconjoară acest subiect. Contraargumentul înaintat de susținătorii pedepsei cu moartea este faptul că atât Coranul cât și Sunnah promovează libertatea credinței, incluzând și renunțarea la aceasta, și nu susțin pedeapsa capitală pentru acest *păcat* – *al-riddah*. Trebuie observat că accentul se pune pe cuvântul *păcat*, deoarece acesta se poate califica: atâta timp cât apostazia cuiva nu este însoțită de alt act care poate fi considerat act criminal, în special asupra siguranței naționale, potrivit autorului, rămâne o chestiune strictă între Dumnezeu și apostat. Relevant este faptul că în Coran se fac referiri semnificative la persoanele care după ce au crezut se întorc în mod repetat la necredință, dar nu se menționează că ar trebui să fie omorâte sau pedepsite. Islamul ne învață că oamenii sunt liberi să aleagă religia în care doresc să-L adore pe Dumnezeu. Această responsabilitate de bază a omului este o alegere care va fi judecată în Ziua de Apoi, nu în această viață.

Această lucrare a fost scrisă într-o perioadă de mare complexitate și vulnerabilitate, perioadă în care o înțelegere corespunzătoare a obiectivelor și valorilor finale din Coran și Sunnah, *maqasid al-shari'ah*, este extrem de necesară. Pentru a examina în detaliu Coranul și hadisurile autentice, autorul utilizează o abordare bazată pe dovezi puternice, luând în considerare metodele tradiționale de studiu ale științelor islamice textuale și alte domenii ale cunoașterii, precum analiza de interpretare scolastică.

Conform Coranului, uciderea unei persoane fără cauză dreaptă este echivalentă cu uciderea întregii omeniri. Prin urmare, este vital ca în interesul compasiunii și justiției, precum și al libertății credinței, acest subiect să fie abordat în mod clar, o dată pentru totdeauna.

Ediție abreviată a originalului

APOSTAZIA IN ISLAM: ANALIZA ISTORICĂ ȘI SCRIPTURALĂ

Taha Jabir Alalwani

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALALWANI, TAHA JABİR

Apostazia în Islam: analiza istorică și scripturală /

Taha Jabir Alalwani. – Constanța : Editura A.M.R., 2019

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-973-88814-6-4

297

2019

INTRODUCERE

Acest studiu își propune să demonstreze lipsa de consens în ceea ce privește existența unei pedepse pentru apostazia prescrisă în mod legal, stabilită în Coran și clarificată în Sunnah, în sensul obișnuit dat acestui termen. Dovezile cu privire la apostazie includ cuvintele și acțiunile Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa) ce ne-au fost transmise în hadisuri relevante și tradiții atribuite companionilor săi și ne vor permite să evaluăm dacă există sau nu o pedeapsa legală prescrisă în Islam pentru infrațiunea unei persoane de a-și modifica convingerile, atâta vreme cât nicio altă acțiune penală nu este asociată cu ea. În esență, Coranul și practicile Sunnei confirmă libertatea de care se bucură oamenii în ceea ce privește dorințele, intențiile, gândurile, expresiile și acțiunile lor.

În acest scop, studiul analizează diferite școli de jurisprudență, în care majoritatea juriștilor musulmani își bazează afirmațiile pe Sunnah verbală și pe consens, potrivit cărora apostatul trebuie să fie omorât. Abordarea metodologică a acestui studiu este filozofică, analitică și inductiv - istorică, incluzând metodele tradiționale ale studiului științelor textuale islamice și alte domenii relevante de cunoaștere. Coranul este sursa fundamentală pentru toate hotărârile cu privire la principiile și fundamentele de bază ale Islamului, iar Sunnah are caracter obligatoriu și este folosită ca sursă complementară ce clarifică înțelesul Coranului.

În încercarea de a determina semnificația termenilor lingvistici care apar în Coran s-au folosit următoarele criterii: utilizarea acestor termeni în Coran, declarațiile explicative ale Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) din Sunnah și utilizarea uzuală a unor astfel de termeni de către arabi, în diversele lor dialecte, stiluri literare și forme de retorică. Urmând această ordine a priorității, se asigură faptul că utilizarea termenilor limbii arabe nu este permisă pentru a determina înțelesul Coranului. În cele din urmă, valorile și intențiile care guvernează legea islamică sunt universale și luminează calea celor care caută adevărul și semnificația textelor speciale referitoare la apostazie.

Pentru a răspunde la o astfel de întrebare controversată precum pedeapsa pentru apostazie, juriștii musulmani se angajează în practica unei interpretări exhaustive, sau *ijtihad*. Aspectul fundamental abordat în acest studiu este apostazia individuală: o schimbare în convingerile doctrinare ale unui individ, respectiv o modificare ulterioară în gândire, concepții și comportament. Individul nu asociază actul de a-și schimba convingerile sale doctrinare cu răzvrătire împotriva comunității sau normelor acesteia, nici împotriva conducerii legitime, fie ea politică sau religioasă. El nu amenință comunitatea în niciun fel ci doar și-a schimbat poziția doctrinară. Mai degrabă, decât să devină un avocat public al poziției sale recent adoptată, el își păstrează apostazia în sfera personală.

Acest studiu abordează următoarele întrebări: A stabilit Dumnezeu moartea ca pedeapsă legală pentru o astfel de persoană, după ce comunitatea l-a îndemnat sau nu să se căiască? Este datoria comunității musulmane, reprezentată de conducătorii săi, să aplice pedeapsa cu moartea unei persoane doar pentru faptul că acesta și-a schimbat convingerile, chiar și în cazul în care această schimbare nu a fost însoțită de orice altă infracțiune precum cele men-

ționate anterior? Dacă un membru al comunității musulmane l-ar ucide pe acest individ, ar fi el scutit de pedeapsă sau răzbunare pentru că a luat legea în mâinile proprii?

În mod similar, este de datoria comunității musulmane de a obliga această persoană precum și pe alții asemeni ei să se întoarcă la Islam prin forță? Sau Coranul neagă legitimitatea unei astfel de constrângeri? De asemenea, a existat oare un acord unanim, încă de la începuturile Islamului, de unde reiese datoria comunității musulmane de a condamna apostatul la moarte? Sau acest punct de vedere a fost subiectul unor neînțelegeri care nu a fost adus la lumină suficient? Poate apostazia să fie privită ca o simplă îndepărtare de la Islam, sau ca un act de agresiune împotriva lui? Oare majoritatea susținătorilor pedepsei cu moartea pentru apostazie văd apostazia ca pe o crimă politică sau ca pe o crimă în general? Mai mult decât atât, presupunând că aceasta este o sancțiune prevăzută de lege și, potrivit declarației explicite din textele de autoritate islamică, sancțiunile prevăzute în mod legal sunt utile pentru a ispăși păcatul unei persoane, poate fi considerată pedeapsa cu moartea pentru apostazie o formă de purificare sau ispășire?

Scopul acestui studiu este de a oferi o metodologie care să servească drept model ce poate fi folosit pentru a plasa tradiția islamică sub autoritatea Coranului, făcând-o astfel în deplină conformitate cu învățăturile coranice.

Capitolul 1

Este apostazia o crimă capitală?

În ciuda lipsei de consens asupra verdictului islamic pentru apostazie (*al-riddah*) în primele trei secole ale Islamului, cei care susțin existența unei pedepse cu

moartea prevăzută de legea islamică pentru apostazie, afirmă că un astfel de consens a existat. În acest sens, ei au căutat să distragă atenția de la faptul că oameni importanți precum companionii Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!), Omar ibn al-Khattab (Allah fie mulțumit de el!), Ibrahim al-Nakhi (Allah fie mulțumit de el!), Sufyan al-Thawri (Allah fie mulțumit de el!) și alți oameni de știință nu au susținut o astfel de pedeapsă. Ei au căutat să împiedice orice regândire a acestei pedepse din partea gânditorilor posteriori.

În soluționarea actelor de apostazie, ar trebui acordată prioritate dreptului individului de a-și exprima opiniile și convingerile personale, sau dreptului comunității de a păstra și de a proteja acele lucruri pe care le consideră sacre? În 2006, cetățeanul afgan, Abd al-Rahman Abd al-Manan, a fost în atenția știriilor din întreaga lume pentru convertirea sa la creștinism și ulterior pentru divorțul, pierderea custodiei copiilor săi și arestarea sa. Datorită presiunii liderilor mondiali, în cele din urmă a fost eliberat și a primit azil politic în Italia. Cazul său a atras atenția asupra problematicii apostaziei în Islam, respectiv asupra impactului său mediatic în întreaga lume.

Națiunile, de obicei, subscriu la un set de valori neschimbate pe care se străduiesc să le păstreze cu atenție, în special valoarea identității naționale. Înainte de epoca actuală, aproape fiecare națiune a considerat religia sa ca fiind elementul component cel mai vital al identității sale. Existența, structura și identitatea națiunilor au fost legate de faptul că au adoptat și s-au identificat cu o anumită religie sau sistem de credință spirituală. Savanții musulmani au considerat religia printre cele cinci nevoi umane esențiale ca bază pentru numeroase hotărâri importante din legislația islamică și printre cele mai remarcabile astfel de hotărâri a fost cea referitoare la jihad, care este privit în parte ca mijloc de apărare și protecție a religiei islamice la nivel național.

Conform unor persoane, pedeapsa prevăzută în mod legal pentru apostazie se aplică atât la nivel individual, cât și colectiv, deoarece se consideră că se bazează pe necesitatea de a proteja religia de cei care intenționează să-i facă rău, să o manipuleze sau să se revolte împotriva ei. La emiterea hotărârilor în acest sens, oamenii de știință musulmani nu au perceput nicio contradicție între principiul unanim recunoscut al libertății religioase consacrate în declarația din Coran: „Nu există constrângere în credință“ și ratificarea pedepsei cu moartea pentru apostazie. În diferitele perioade ale istoriei noastre islamice, această ratificare a constituit punctul de vedere predominant. Opiniile savanților proeminenți timpurii care nu au fost de acord cu majoritatea covârșitoare – inclusiv persoane importante și influente, cum ar fi companionii Omar ibn al-Khattab (Allah fie mulțumit de el! – d.23 d.Hj), Ibrahim al-Nakhi (Allah fie mulțumit de el! – d.cca 96 d.Hj) și Sufyan al-Thawri (Allah fie mulțumit de el! – d. 160 d.Hj) și alte figuri ilustre – nu au avut suficientă rezonanță și nici răspândire largă.

Prin urmare, transmitătorii jurisprudenței islamice au promovat ideea că a existat un „consens“ cu privire la hotărârea care a fost adoptată de majoritatea savanților de jurisprudență (*fiqh*), cum că apostatul trebuia să fie obligat să se întoarcă la Islam prin amenințarea pedepsei cu moartea.

Scopul clar al acestei hotărâri a fost acela de a proteja religia de încercările de a devaloriza sau de a submina funcția ei fundamentală pe baza cărora națiunea musulmană a luat ființă, ca bază a legitimității doctrinei și legii islamice și a tuturor sistemelor vitale din statul islamic.

Această hotărâre contravine dreptului omului de a-și alege doctrina sau religia și de a-și exprima propria credință într-o forma liberă și fără constrângere; o polemică ce a

fost inițial începută de reformatorii Jamal al-Dinal-Afghani, Muhammad Abduh, Rashid Rida și alții. Acești gânditori erau îngrijorați de faptul că Islamul ar învăța necesitatea de a obliga un apostat să se întoarcă la Islam prin amenințarea cu moartea, ceea ce ar presupune constrângere în Islam și o desconsiderare privind libertatea de credință și de exprimare. Cartea celebră a lui Al-Afgani, *Al-Radd ala al-Dahiriyyin – Răspunsul dat materialiştilor*, a afirmat necesitatea ca musulmanii să se supună dispozițiilor Coranului de a dezbate pașnic cu cei care nu sunt de acord cu ei, de a răspunde afirmațiilor lor și de a combate îndoielile sau argumentele pe care le ridică cu probe și dovezi islamice. Cu toate acestea, chestiunea nu a fost soluționată la acel moment, ci a continuat să fie un subiect de controversă, în timp ce scepticii nu au făcut public punctul lor de vedere.

Întorcându-ne în 1985, președintele Sudanului, Jafar Numayri, a aplicat hotărârile legii islamice, ordonând executarea lui Mahmud Muhammad Taha. Acestui fapt i-a urmat cazul Salman Rushdie și ordinul ulterior privind executarea sa care a fost emis de către Imamul Iranului Khomeini. Ambele cazuri au intrat în centrul atenției internaționale, iar Islamul a fost declarat ostil față de cea mai mare dintre toate valorile din Occidentul contemporan: libertatea. Verdictul și cărțile care au urmat cazului Rushdie au perpetuat *statu-quo* care dicta pedeapsa cu moartea pentru apostazie. Mai multe cazuri au avut loc în Egipt, semănând discordie în rândul elitelor educate ale Egiptului, în timp ce Națiunile Unite, instituțiile sale specializate și alte organe ale noii ordini sociale, au continuat să lanseze ofense împotriva Islamului. Atunci, cum pot musulmanii să facă față acestei dificultăți care continuă să-i afecteze, care a înstrăinat mulți oameni de la Islam și care a expus Islamul la atacuri?

În conformitate cu obiceiul juriștilor musulmani, acest studiu folosește termenul *hadd* (plural *hudud*) pentru a descrie legile și hotărârile lui Dumnezeu. Arabii au tendința să folosească termenul lingvistic *hadd* în sensul unei bariere între două lucruri. Termenii folosiți de juriștii și savanții musulmani în metodologia jurisprudenței tind să fie dominați nu de „limbajul coranic”, ci mai degrabă de „limba arabă”. Un exemplu esențial al acestui fapt poate fi văzut în utilizarea termenului *hadd* și pluralului său, *hudud*. Acest termen apare în paisprezece versete ale Coranului. În două dintre acestea, este utilizat în sensul de „legile și poruncile lui Dumnezeu”, în ceea ce privește practicile de post, căsătorie și divorț și moștenire. În niciunul dintre ele termenul *hudud* nu se referă la pedeapsă, ci afirmă necesitatea de a respecta rânduielile și legile lui Dumnezeu.

Coranul subliniază importanța respectării legilor divine cu privire la problemele legate de familie, astfel încât este uimitor cum juriștii musulmani au schimbat folosirea acestui termen coranic, limitându-i semnificația la domeniul sistemului penal. Termenul *hadd*, din punct de vedere lingvistic, înseamnă prevenire sau interzicere. De asemenea, sancțiunile menționate în Coran pentru furt și abateri sexuale nu folosesc termenul *hadd*. Ce se află în spatele acestei încălcări flagrante a utilizării coranice?

Un conducător privește sistemul penal ca fiind cel mai important mijloc pentru el de a impune ordine, a inspira respect și a atinge obiective. Cel mai impresionant sistem penal este acela a cărui autoritate poate fi atribuită lui Dumnezeu, deoarece prin acest tip de sistem conducătorul poate culege cele mai mari beneficii pentru regimul său. În consecință, învățați evlavioși, cum ar fi Imamul Malik, Abu Hanifah, al-Shafii, Ahmad ibn Hanbal, al-Hasan al-Basri, Sufyan al-Thawri și alții, au denunțat frecvent conducătorii pentru abuzul de sistem penal și exploatarea lui pentru propriul interes tiranic și capricios. Corpusul scris al pa-

trimoniului musulman conține astfel de denunțuri în predicile și îndemnurile juriștilor către conducători, precum și în epistolele, lecțiile și scrierile lor juridice.

Într-adevăr, în era noastră, unii susținători ai „islamului politic” reduc în totalitate Islamul și legea islamică numai la sistemul penal. În consecință, atunci când mulți dintre acești indivizi vorbesc de aplicarea legii islamice, ceea ce ei înțeleg prin „lege islamică” nu este altceva decât o serie de sancțiuni asociate acesteia. De asemenea, unele regimuri aplică rapid anumite sancțiuni pentru a-și demonstra rigurozitatea religioasă și angajamentul față de *Shari'ah*.

Puritatea religiei contrastează puternic cu distorsiunile care rezultă din religiozitatea umană și din modalitățile de înțelegere a religiei. Astfel de distorsiuni denaturează conceptele religiei, care rămân dezgolite de conținutul lor legitim primind alte semnificații. Dumnezeu declară că El și-a trimis mesagerii pentru ca oamenii să nu aibă niciun argument împotriva Lui, dar afirmă și capacitatea umană de a protesta și de a argumenta și dorința instinctivă de a căuta dovezi și probe. Coranul oferă orizonturi islamice care se reînnoiesc cu trecerea secolelor; oferă o bază fermă pentru doctrina nepuizabilă a Islamului și clarifică principiile dreptului său. Sunnah sau tradiția profetică constituie o aplicare a Coranului care reflectă cel mai înalt și mai precis grad de înțelegere.

Sunnah luată ca un întreg, oferă metodologia de emulație a Profetului. Prin urmare, ar trebui să ne dăm seama de diferențele majore dintre emulație și ascultare, pe de o parte, și de imitație și acceptare oarbă pe de altă parte. Emulația și ascultarea sunt procese care se sprijină pe natura autoritară și persuasiunea probelor, pe cunoștințele cuiva și înțelegerea acestora. În ceea ce privește imitarea și acceptarea necritică (*taqlid*), ele sunt un fel de mimetism nechibzuit fără să fie precedat de nicio examinare sau reflecție asupra unor probe relevante.

Ijtihad sau străduința intelectuală este o trăsătură distinctivă a legii islamice, o trăsătură esențială, fundamentală a raționamentului și rectificării independente. Reflectând asupra Sunnei ca fiind cea care clarifică, explică și aplică Coranul, acesta cere de asemenea *ijtihadul*. Acest proces important de exegeză este un mijloc de a recunoaște în timp diversitatea popoarelor lumii și a opiniilor și de a aborda aspecte importante.

Capitolul 2

Definiția coranică a apostaziei

Coranul prezintă aspecte fundamentale ale conceptului de apostazie. Pe scurt, apostazia și lipsa căinței sau a acceptării Islamului și a lui Dumnezeu duc la pedeapsă în Viața de Apoi. Persoana care comite apostazia își face rău singură. Cei care se îndepărtează de credința lor în mod repetat, nu vor putea să obțină iertarea lui Dumnezeu indiferent de ceea ce fac.

Apostazia comisă de cineva care a făcut acest lucru sub constrângere și care, prin urmare, nu avea altă alegere, nu îi afectează credința. Singura modalitate prin care apostazia poate afecta credința cuiva este atunci când își deschide inima în mod conștient și de bună voie spre o negare a adevărului. Credința slabă, lipsa de certitudine și absența intenției pure de adorare a lui Dumnezeu sunt printre cele mai importante puncte de intrare în apostazie. Orice bună acțiune realizată de o persoană care neagă adevărul va fi anulată și acesta este rezultatul la care această persoană trebuie să se aștepte¹. Termenul „apostazie” desemnează

¹ Coranul abordează apostazia în 2:217, 3:86, 3:90-91, 3:98, 3:106, 3:177, 4:137, 5:54, 16:106, 22:11 și 47:32. Versetele din Coran au fost extrase din „Mesajul Coranului” de Muhammad Asad, publicat de The Book Foundation, Marea Britanie.

înțelesul de renunțare la Islam și la credință după ce în prealabil persoana le-a acceptat în conformitate cu ceea ce a poruncit Dumnezeu.

Sensul termenilor *al-riddah* și *al-irtidad* reprezintă, în accepțiunea Coranului, întoarcerea la ceva la care s-a renunțat anterior pentru ceva la care s-a ajuns / s-a atins înainte de apostazie. Cu toate acestea, niciunul dintre contextele variate ale Coranului, care se referă la apostazie, nu vorbește despre aceasta doar ca o retragere din Islam, sau ca o distanțare legată exclusiv de planul spiritual. Mai degrabă, Coranul folosește termenul pentru ambele, incluzând atât planul spiritual cât și cel material, în combinație cu verbul *radda*, cu sensul de a se îndepărta sau a se abate. *Al-riddah* în Coran este o înstrăinare și o abandonare explicită a Islamului către necredință. În timp ce avertizează, aceste versete îi îndeamnă, de asemenea, pe toți cei care au intrat în Islam să se agațe de el cu statornicie, pentru că este adevărata călăuză: baza cea mai solidă și demnă de încredere pentru a-și trăi viața.

Având în vedere această clarificare a conceptului de apostazie sau *al-riddah* în Coran, putem vedea cum Coranul folosește acest termen lingvistic pentru a transmite o varietate de semnificații, prin folosirea lui ca un substantiv verbal legat de religie. Participiul *al-riddah* este folosit pentru a desemna abandonarea Islamului. O persoană își abandonează credința dacă refuză adevărul, după ce s-a supus lui Dumnezeu prin acceptarea Islamului. *Al-riddah* a fost folosit de-a lungul secolelor pentru a se referi, fără echivoc, la o abandonare a religiei și, în mod special, a religiei Islamului.

Niciunul dintre versetele menționate mai sus – care includ tot ceea ce Coranul are de spus în ce privește *al-riddah* sau *al-irtidad* – nu face vreo referire la o pedeapsă pământească pentru păcatul sau crima de apostazie și nici nu se

referă, în mod explicit sau implicit, la necesitatea de a forța un apostat să se întoarcă la Islam sau de a-l omori, dacă refuză să facă acest lucru. Așa cum este schițat în Coran, termenul *al-riddah* reflectă starea psihologică și mentală care l-a adus pe individ la punctul de apostazie.

Libertatea umană este una dintre valorile supreme ale legii islamice și unul dintre scopurile sale cele mai vitale. De fapt, unul dintre rolurile cele mai de seamă ale credinței și de afirmare a unicității lui Dumnezeu în particular, este de a elibera ființele umane de superstiție, păgânism și de adorarea entităților create și de a le asocia cu Dumnezeu Atotputernicul. Multe versete coranice au fost revelate în sprijinul, apărarea și protecția acestei libertăți. De fapt, numeroasele versete coranice dedicate libertății religioase se sprijină reciproc în afirmarea acestui drept și au obligația de a proteja și conserva această libertate de orice intervenție sau interferență externă.

Cel mai important dintre aceste versete este cel care declară că „Nu există constrângere în credință”². Când necredincioșii din Mecca s-au războit cu musulmanii, în anul 4 după emigrare (*Hijra*), unii companioni au cerut permisiunea Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) să oblige copiii evrei să devină musulmani, astfel încât aceștia să nu mai poată continua să trăiască cu evreii, însă el (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a refuzat și nu le-a permis să facă acest lucru. Într-o problemă legată mai mult de politică decât de religie, era un obicei printre adepții anumitor religii, în special în creștinism, de a forța oamenii să se convertească la credința lor³. Multe versete coranice îi transmit Profetului

² Coran; 2:256.

³ Un exemplu notabil este Inchiziția Spaniolă, tribunal romano-catolic, care începând cu secolul al XII-lea a pătruns în întreaga Europa Centrală și Occidentală, cunoscută pentru severitatea pedepselor sale pentru erezie. Decretele regale emise de monarhii Ferdinand și Isa-

(Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) că impunerea și constrângerea credinței asupra altora nu este permisă ⁴.

Trebuie să facem distincția dintre poziția Coranului față de cine se menține în „necredința originală”, adică necredința cuiva care nu a mărturisit niciodată o credință și atitudinea față de necredința cuiva care abandonează credința pentru necredință, după ce a crezut. O astfel de distincție recunoaște libertatea pe care Coranul o acordă persoanei care este încă într-o stare de necredință originală, în timp ce neagă aceeași libertate pentru cineva care abandonează credința, după ce a crezut.

În ceea ce privește problemele referitoare la căință după apostazie, și dacă această căință va fi acceptată sau nu, acestea sunt chestiuni ale prerogativelor divine. Atât timp cât apostazia cuiva nu este însoțită de alte acțiuni considerate penale, rămâne strict între Dumnezeu și individ și nu aparține domeniului oamenilor de știință și nici al altora.

Capitolul 3

Apostazia în timpul vieții Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!)

În Islam există un adevăr axiomatic și anume: Coranul este sursa fundamentală pentru fiecare dintre doctrinele, legile, sistemele, principiile și normele care alcătuiesc religia Islamului. Sunnah este o clarificare și o explicare a Co-

bella, în anul 1492 (Decretul de la Alhambra) și în anul 1501, au ordonat evreilor și musulmanilor să se convertească la catalocism sau să părăsească Spania.

⁴ De exemplu, 6:107 și 10:99.

ranul, un model de cum să te supui învățăturilor sale, precum și practica Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) în ceea ce Coranul poruncește. Există numeroase diferențe între Coran și Sunnah. În primul rând, Coranul este sursa fundamentală a legislației islamice, în timp ce Sunnah autentică este o sursă obligatorie de clarificare a ceea ce declară Coranul. Coranul și Sunnah sunt surse de dovezi care se sprijină reciproc. Nu poate exista niciun conflict, contradicție, inconsecvență sau dezacord între ele, nici nu ar putea o parte din Sunnah să abroge sau să anuleze ceea ce este declarat în Coran. Sunnah clarifică ceea ce este declarat în Coran.

Principiile și metodologia epistemică a Coranului specifică în mod clar natura necondiționată a libertății religioase. Coranul afirmă categoric că pedeapsa care urmează să fie aplicată necredinciosului sau apostatului este una care va intra în vigoare în Viața de Apoi. În epoca Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) au existat sute de cazuri de persoane care credeau, apoi au devenit ipocriți sau au comis apostazie. De fapt, apostazia lor a ajuns la punctul în care a reprezentat o sursă de pericol pentru mesagerul lui Dumnezeu (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) și comunitatea musulmană. Cu toate acestea, Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a refuzat să facă rău acelor persoane ca nu cumva să se spună că „Muhammad îi ucide pe companionii săi”, că le impune doctrina sa sau că îi obligă să îmbrățișeze religia Islamului. În niciun caz Profetul nu a cerut pedeapsa cu moartea, cu excepția cazului în care un individ a fost acuzat de o infracțiune separată care justifică o astfel de pedeapsă.

De exemplu, majoritatea istoricilor și cercetătorilor biografiei Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) au menționat că unii oameni care au îmbrățișat Islamul au comis apostazie după ce Mesagerul lui Dumne-

zeu (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a vorbit despre ce i s-a întâmplat în noaptea în care a fost dus în călătoria miraculoasă de la Mecca la Ierusalim, după care unii musulmani au devenit apostatați, abandonând religia pe care au îmbrățișat-o anterior. Toate cazurile date în timpul vieții Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) în care apostatații au fost condamnați la moarte, așa cum s-a relatat în diferite surse de hadisuri, s-au datorat participării acestora la crime de război sau alte crime, nu din cauza apostaziei lor ⁵, și aceasta în ciuda faptului că Dumnezeu a poruncit într-adevăr Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) să depună eforturi maxime împotriva celor ce tăgăduiesc adevărul precum și împotriva ipocriților.

Nu există nicio pedeapsă revelată de Dumnezeu conform căreia toți cei care revin la necredință după ce au crezut trebuie să fie condamnați la moarte. Nici în Coran, nici în tradiția Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) nu găsim dovezi care ne arată că Muhammad (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) avea cunoștința de fapt că Dumnezeu a stabilit o sancțiune prescrisă pentru apostazie și, în caz contrar, dacă Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) ar fi fost conștient de o astfel de pedeapsă, nu ar fi ezitat s-o aplice, deoarece în alte cazuri, a impus pedeapsa imediat pentru infracțiuni specifice.

Când juriștii musulmani au văzut că în Coran nu există nimic care ar putea fi considerată o pedeapsă prescrisă în mod legal pentru apostazie, că Sunnah – incluzând atât vorbele Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) cât și acțiunile sale – nu a sprijinit o astfel de

⁵ Pentru exemple specifice de alte apostazii și tratamentul comunității musulmane în timpul vieții Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) consultați ediția completă al acestui studiu.

pedeapsă și că libertatea credinței este o valoare supremă a Islamului proclamată în aproape 200 de versete din Coran, și-au susținut afirmația că apostatul trebuie să fie condamnat la moarte, bazându-se pe un consens al companionilor Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) – prin recurgerea la un hadis transmis incomplet, cu privire la o declarație atribuită Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) și la o serie de tradiții, toate având elemente îndoielnice.

Un alt caz demn de menționat în timpul vieții Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) este Tratatul de pace semnat în Mecca între comunitatea musulmană și tribul Quraysh, în anul 627 d.Hj, în care părțile au convenit să înceteze ostilitățile timp de zece ani. Armistițiul de la Hdaybiyah trebuia să rămână în vigoare timp de zece ani, dar acesta a fost încălcat de către tribul Quraysh după doar doi ani. Acest pact este o dovadă clară că Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) nu a prescriș niciodată o pedeapsă pentru actul de apostazie, deoarece una dintre condițiile fundamentale ale acordului l-ar fi forțat să ignore acest principiu în cazul în care ar fi existat și desigur că el (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) nu ar fi încălcat niciodată o directivă a lui Allah, oricare ar fi fost motivul. În conformitate cu termenii Tratatului, oricine alegea să părăsească tabăra musulmană putea să se întoarcă la tribul Quraysh, liber și fără frică de represalii. Tratatul a oferit perspective clare de pace fără a încălca nicio poruncă a lui Allah. Acest fapt nu poate fi ignorat. În plus, oricine încearcă să evite această indicație clară a faptului că nu există o pedeapsă prescrișă pentru apostazie, pretinzând că aceasta a fost legiferată după ce Tratatul a avut loc, ar fi vădit greșit, deoarece nu există dovezi istorice clare care indică momentul în care se presupune că a fost legiferată, sau dacă a fost vreodată legiferată.

Este un fapt stabilit că niciodată în întreaga sa viață, Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) nu a pedepsit un apostat cu moartea. Dacă ar fi știut că i s-a poruncit să-i omoare pe cei care abandonau Islamul și că aceasta a fost o hotărâre de la Dumnezeu, el (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) nu ar fi ezitat să aplice această hotărâre, indiferent de motiv. Cât despre cazurile citate în acest studiu și care au implicat uciderea apostazilor, acestea au fost cazuri în care apostaziei i s-au adăugat numeroase alte infracțiuni. În cazuri ca acestea, apostazia a fost echivalentă cu o declarație de rebeliune împotriva comunitatii și de ostilitate față de ea.

Capitolul 4

Răspunsul la Apostazie în Sunnah verbală

Sunnah verbală – adică declarațiile Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) – conține unele hadisuri izolate care menționează pedeapsa cu moartea pentru apostat. Unul dintre cele mai proeminente hadisuri de acest tip și cel mai larg citat de către juriștii musulmani, majoritatea dintre ei bazându-se pe acest hadis în mod concret, pentru a argumenta pedeapsa cu moartea pentru apostat, afirmă: „Dacă cineva își schimbă religia, trimite-l la moarte.” Acest hadis a fost foarte cunoscut încă din perioada timpurie a Islamului. Cu toate acestea, era doar un hadis izolat (Hadith ahad), considerat incomplet în transmiterea sa.

Acest hadis particular este conectat cu o situație în care liderii evreilor conspirau împotriva Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!), revelației și misiunii sale în orice mod posibil, prin răspândirea de minciuni despre musulmanii din Medina, complotând pentru a-i dezbina și pentru a submina siguranța comunității musulmane în general.

Acesta nu este cazul unui musulman care crezuse în Islam, apoi comisese apostazie și apoi își mărturisise din nou credința în Islam. Nici măcar o dată Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) nu a condamnat la moarte pe cineva în această ultimă situație. Totuși, acest hadis a fost perpetuat ca un exemplu că Islamul sprijină pedeapsa cu moartea pentru apostazie. Acest studiu respinge povestea confuză care a fost atribuită Imamului Ali ca bază pentru interpretarea hadisului. Următoarele fragmente din Coran au fost revelate cu privire la tensiunile dintre comunități: **„De nu vor înceta cei fățarnici și cei ce au boală în inimile lor și cei ce seamănă zvonuri, [îndemnând la răzvrătire], în Medina, Noi te vom atâta împotriva lor și atunci nu-ți vor mai fi ei vecini în ea decât pentru puțin [timp]. Blestemati vor fi ei și oriunde vor fi aflați, vor fi ei prinși și măcelăriți fără îndurare. Aceasta a fost legea lui Allah pentru cei care au trăit mai înainte și tu nu vei afla schimbare pentru Legea lui Allah.” (33:60-62)**

Aceste versete din Coran au fost revelate pentru a opri acest tip de conspirație împotriva frontului intern al Islamului cu scopul de a-l dezbină. Prin urmare, dacă hadisul în conformitate cu care Trimisul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a spus: „Dacă cineva își schimbă religia, trimite-l la moarte!” ține de Sunnah verbală, înseamnă că el (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) ar fi avut această gravă situație de securitate în minte atunci când a rostit cuvintele în cauză.

Un obicei dăunător și frecvent în ceea ce privește jurisprudența noastră islamică este plasarea hadisurilor, cel puțin la nivel de practică, mai presus de ceea ce este declarat în mod explicit în Coran. În acest fel, hadisul este ridicat de la statutul de clarificare și explicare a Coranului (ceea ce clarifică este subordonat a ceea ce este clarificat), la o situație de egalitate sau paralelism cu Coranul. Rezultatul final

al acestui proces este de a permite hadisului să predominie peste Coran și să se ia hotărâri pe baza lui. Din acest motiv, acest studiu citează hadisul așa cum a fost transmis cu lanțurile sale variate de naratori și în toate versiunile sale diferite, precum și dovezile textuale în sprijinul acestuia și ceea ce au avut de spus savanții despre el.

În acest fel, se va putea vedea modul în care savanții l-au utilizat, scoțându-l din sfera în care explică pur și simplu Coranul, în sfera în care guvernează și emite verdicte care nu sunt găsite în Coran. Se constată, de exemplu, că acest hadis implică acceptul distrugerii vieții umane pe care Coranul are mare grijă să o mențină și să o protejeze și a cărei distrugere caută să o prevină prin toate mijloacele posibile.

De asemenea, aproape 200 de versete din Coran resping principiul constrângerii în ceea ce privește credința și stipulează libertatea absolută a omului de a alege în ce va crede și religia pe care o va practica. După cum s-a văzut, Coranul afirmă că nu există niciun fel de pedeapsă pământească pentru decizia de a-și schimba religia (atât timp cât individul în cauză nu este vinovat de alte infracțiuni). Dimpotrivă, ceea ce afirmă Coranul este că dreptul de a declara pedeapsa pentru simpla apostazie (apostazie care nu este asociată cu orice altă crimă) aparține exclusiv lui Dumnezeu. Când cineva vede acest hadis în lumina versetelor coranice ale căror sensuri sunt explicite și clare, nu găsește nicio dificultate. Însă, atunci când diferitele versiuni ale hadisului sunt citate izolat de Coran și atunci când unii naratori conectează relatările cu alte evenimente și povestiri, hadisul poate deveni de neînțeles. În plus, lanțurile de transmitere pot fi incomplete și/sau slabe la unele hadisuri și, prin urmare, astfel de hadisuri nu sunt surse credibile ⁶.

⁶ Pentru exemple specifice de hadisuri transmise și hadisuri slabe despre apostazie, vă rugăm să consultați studiul complet.

Pe lângă remarcarea problemelor existente în lanțurile de transmitere a acestor hadisuri, trebuie amintit faptul că multe dintre ele sunt relatate de un singur narator. Unele dintre relatările care menționează pedeapsa cu focul a apostatilor sau necredincioșilor nu fac nicio mențiune dacă această pedeapsă a avut loc după ce acele persoane au fost ucise de sabie sau dacă ele au fost arse în timp ce erau în viață. În plus, observăm că multe dintre aceste relatări sunt înconjurate de mari confuzii și inconsecvențe. Acest studiu a căutat, de asemenea, să demonstreze importanța supremației Coranului față de Sunnah. Cu alte cuvinte, Coranul este cel care verifică veridicitatea Sunnei și nu vice-versa. Acest accent a fost consolidat încă din perioada timpurie a Islamului prin atitudinile și politicile celor doi califi, Abu Bakr (Allah fie mulțumit de el!) și Omar Ibn al-Khattab (Allah fie mulțumit de el!), care s-au ghidat după Coran și Sunnah.

Capitolul 5

Opinia juriștilor musulmani privind pedeapsa pentru apostazie

Următorul pas în această discuție este de a examina poziția adoptată de jurisprudența islamică și de juriști, precum și dovezile pe care se bazează această poziție, și anume pe cele două raționamente: Sunnah verbală și pe părerea eronată că hadisul: *Dacă cineva își schimbă religia, trimite-l la moarte!* este corect. În plus, se bazează pe o aplicare generalizată a acestui hadis oricui își schimbă religia, indiferent dacă a arătat sau nu ostilitate față de Islam și musulmani. Al doilea raționament, adică afirmația de consens, este defectuos: chiar și luând în considerare diferitele opinii ale savanților cu privire la ceea ce constituie un „consens”, școlile de jurisprudență islamică diferă foarte mult în acest sens. Cele mai recunoscute școli de

jurisprudență au confundat apostazia în sens politic cu apostazia în sensul unei schimbări în convingerile personale și în credință. Unele școli au considerat că apostazia în Islam este o crimă pentru care există o pedeapsă divină ce trebuie aplicată fără nicio indulgență. Altele susțin că apostazia este o infracțiune, o simplă pedeapsă discreționară, în timp ce un alt grup a susținut că pedeapsa pentru apostazie se încadrează în domeniul de aplicare a „politicilor islamice legale” și că liderii musulmani sunt liberi să aplice pedeapsa în funcție de propriile lor criterii, pentru a păstra legea, ordinea publică și binele comunității.

Confuzia dintre „trădare politică” și „apostazie religioasă” a apărut într-o cultură orală care a fost predominantă în mediul Hejazi menționat anterior, un mediu influențat de cultura evreiască a tradiției orale care a simțit nevoia de a ucide pe oricine respingea iudaismul. De asemenea, cuceririle islamice au supus multe țări – toate cu propriile lor sisteme, obiceiuri, culturi și legi – la jurisdicția națiunii musulmane. Astfel de legi se referă, de exemplu, la lipsa loialității, rebeliunea împotriva ordinii politice și juridice și așa mai departe.

Bizantinii, persanii și alții au avut legi și reglementări bine stabilite care au generat obiceiuri și culturi în ținuturile cucerite care, la rândul lor, au pătruns în mediul musulman. Aceste legi, regulamente, obiceiuri și culturi au venit să coloreze mentalitatea juridică musulmană.

Cauzele din spatele „războaielor de apostazie” din timpul califatului lui Abu Bakr (632-634 d.Hr.) nu au fost definite cu exactitate. Deși s-au bazat pe dimensiunea politică, dimensiunea religioasă a fost menționată în declarațiile lui Abu Bakr (Allah fie mulțumit de el!) precum: *Cu siguranță voi purta război împotriva oricui separă rugăciunea de zakah!*. Mai mult decât atât, deoarece Abu Bakr (Allah fie mulțumit de el!) s-a bazat pe o concepție de „religie” în

sensul ei cuprinzător, în care legislația, autoritatea, ordinea publică și guvernarea au fiecare un rol și pentru că toate aceste lucruri sunt incluse în rubrica *Shari'ah*, nicio diviziune clară nu a fost stabilită între doctrină și lege. Scopul războaielor apostaziei a fost de a obliga cetățenii care și-au abandonat obligațiile și îndatoririle în calitate de membri ai comunității islamice, sau ca cetățeni ai unui stat, să îndeplinească aceste obligații, care își derivau forța legitimă din religie și din datoria patriotică impusă de religie cetățenilor în calitate de sursă de legalitate și legitimitate.

Printre cele patru școli sunnite de jurisprudența islamică, școala Hanefi nu a clasificat apostazia printre crimele pentru care există pedeapsă divină prescrisă, ci mai degrabă, a discutat despre apostazie în scrierile sale sub titlul de incursiuni ori lupte și pe subiecte relaționate cu acesta.

Juriștii hanafiți declară fără excepție că femeia care comite apostazie nu trebuie condamnată la moarte. Un băiat apostat care a ajuns la vârsta libertății de acțiune (a maturității) nu trebuie ucis, ci întemnițat. Ei susțin că este necesară condamnarea la moarte a bărbatului adult apostat, deși nu aduc dovezi coranice pentru această poziție, ci menționează hadisul: *Dacă cineva își schimbă religia, trimite-l la moarte!* Ei susțin că acest hadis se bazează pe consensul care a existat între companionii Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) cu privire la necesitatea de a duce război împotriva apostaziei în timpul califatului lui Abu Bakr (Allah fie mulțumit de el!), ca o modalitate de a preveni haosul social. Juriștii școlii Hanefi au tendința de a vedea apostazia în termeni politici.

În școala Maliki, apostazia se încadrează în aceeași categorie cu încălcări precum *al-zina*, sau raport sexual ilegal, dar nu susține că apostazia este o crimă pentru care există hotărâtă o pedeapsă divină. Imamul Malik a făcut referire

la politica juridică islamică și la hadisul incomplet, în loc de hotărârea divină, atunci când se afirmă că apostatul care nu se căiește trebuie să fie ucis. Poziția Maliki pe această temă este că apostatul trebuie să fie condamnat la moarte, fie el bărbat sau femeie.

Școala Shafii își bazează abordarea pe versetele coranice care condamnă politeismul, declarând că viața unui musulman nu poate fi luată în mod legal, cu excepția unuia din cele trei cazuri: revenirea la necredință după îmbrățișarea credinței, adulterul și crima. Imamul Shafii a abordat problema apostaziei în lumina următoarelor patru versete coranice: **(1) „...și luptati împotriva lor până ce se va sfârși cu opresiunea și până ce adorarea va fi consacrată în totalitate numai lui Dumnezeu (8:39)”**; **(2) „...omorâți-i pe idolatri oriunde îi aflați! Prindeți-i, împresurați-i și întindeți-le lor orice cursă! Însă dacă ei se căiesc, împlinesc Rugaciunea și achită Dania, atunci dați-le lor drumul, căci Allah este Iertător, Îndurător!”(9:5)**; **(3) „...Iar acela dintre voi care se va lepăda de credința lui și va muri în necredință, în deșert vor fi faptele lui atât în această lume, cât și în Lumea de Apoi. Aceștia sunt oaspeții Focului și ei în el vor rămâne veșnic.” (2:217)** și **(4) „Vi s-a revelat ție și celor dinaintea ta: De vei face asociați lui Allah, vor fi în zadar faptele tale și tu vei fi printre aceia care pierd.” (39:65).**

Primul verset citat de Imamul Shafii afirmă legitimitatea conflictului armat ca un mijloc de a proteja libertatea de credință și de a evita încercările de a obliga oamenii să-și schimbe religia prin forță. Școala Shafii susține că apostazia poate fi pedepsită cu moartea pentru că este mai gravă și mai abominabilă decât necredința originală, bazându-se pe faptul că apostazia are drept rezultat pierderea valorii tuturor faptelor realizate în această viață și implicit pierderea posibilității de iertare divină. Cu toate acestea, niciunul

dintre cele patru versete pe care le citează nu indică existența unei pedepse divine prescrise pentru apostazie în Coran.

În școala Hanbali, apostatul ar trebui să fie ucis pentru necredința sa, nu ca o pedeapsă divină stabilită, ci bazându-se pe hadisul *Dacă cineva își schimbă religia, trimite-l la moarte*.

Unele dintre aceste poziții dezvăluie o confuzie clară între apostazie în sens politic și apostazie în sensul unei schimbări în credința personală și religioasă. În plus, diferențele dintre aceste școli cu privire la detaliile referitoare la această chestiune sunt dovezi clare ale lipsei de existență a unui text explicit care, în conformitate cu principiile jurisprudenței islamice, să susțină afirmația că există o pedeapsă divină cu moartea prescrisă pentru apostazie. Pozițiile susținute de mulți juriști musulmani conțin aluzii cu privire la interesele legate de securitatea statului și al societății și de protecția frontului intern al societății, pe baza legăturii care se presupune că există între apostazie și actul de combatere activă a comunității musulmane și/sau a statului.

Scoala Imamită Shia susține că există două tipuri de apostazi: un apostat care s-a născut în Islam și un apostat care în prealabil s-a convertit la Islam de la o altă religie. Primul tip trebuie condamnat la moarte imediat, fără a avea oportunitatea de a se căi. În cazul în care persoana dorește să se căiască, căința sa nu este acceptată; prin urmare, nu îi este permis să intre în Islam din nou. Al doilea tip de apostat are oportunitatea de a se căi; dacă regretă, căința sa îi va fi acceptată, în mod contrar va fi condamnat la moarte. O femeie nu trebuie ucisă, ci întemnițată. Adepții acestei școli nu văd apostazia ca o infracțiune pentru care există o sancțiune divină prescrisă; în schimb, o clasifică printre crimele cu pedepse discreționare.

Școala Zahirită afirmă că apostazia este o infracțiune cu o pedeapsă divină prescrisă, susținând că versetul coranic „**nu există constrângere în credință**” a fost abrogat, pentru că până la sfârșitul vieții sale, Mesagerul lui Allah (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) a insistat ca arabii păgâni fie îmbrățișează Islamul, fie mor uciși de sabie. Prin urmare, acest verset se va aplica numai anumitor persoane – pentru evrei și creștini.

Școala Zaydită crede că apostatul ar trebui să aibă oportunitatea să se căiască înainte ca pedeapsa cu moartea să fie aplicată. Această școală vede apostazia ca o declarație de război asupra națiunii musulmane a apostatului, dacă nu în realitate, atunci în potențialul său.

Scoala Ibadi diferă puțin de alte școli de jurisprudență; ea prevede pedeapsa cu moartea în cazul în care apostatul nu se căiește.

Confuzia care se observă în modul de abordare a acestei probleme de către juriști rezultă din numeroase cauze: un concept excesiv de larg pentru „religie” care cuprinde sistemul juridic și necesitatea de a-l aplica tuturor cetățenilor fără a ține seama de convingerile lor diferite și confuzia schimbării credinței personale cu actul de a ataca stâlpii religiei în sine, sau tendința de a asocia o schimbare a credinței cu vrăjmășia și ostilitatea față de Ummah sau comunitatea musulmană, astfel încât apostatul devine un inamic combatant.

Coranul recunoaște numeroasele tipuri de diferențe care disting oamenii între ei, inclusiv diferențele de credință. Prin urmare, acesta declară că cei care doresc să creadă, pot crede, în timp ce aceia care vor să nege adevărul, să îl nege. Profetul (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) le-a interzis musulmanilor până și să se gândească la constrângerea oamenilor la credință, pentru că Allah i-a

spus: „...**Și de-ar fi voit Domnul tău, toți cei de pe pământ ar fi crezut laolaltă! Și oare tu îi sileși pe oameni să fie credincioși?**” (10:99)

Libertatea credinței este consacrată și protejată în Coran. Mai mult decât atât, având în vedere că aceasta este poziția Coranului este de asemenea și poziția Sunnei. Coranul spune clar că pedeapsa pentru o schimbare în credința este una care va avea efect în Viața de Apoi, în timp ce Sunnah explică, de asemenea, că deși o schimbare a credinței neînsoțită de orice altceva ar putea fi interpretată ca implicând ostilitate împotriva comunității și ca o amenințare pentru cetățenii și interesele sale, dar nu există totuși o pedeapsă prescrisă pentru apostazie în această viață pământească.

Mai degrabă, pedeapsa pentru apostazie are legătură doar cu Viața de Apoi, deoarece într-un astfel de caz, se atinge un drept care aparține exclusiv Creatorului și El este Cel care va colecta ceea ce I se cuvine în Lumea de Apoi. Și Dumnezeu știe cel mai bine.

Capitolul 6

Savanții musulmani acuzați de apostazie

Unii conducători, în anumite perioade ale istoriei noastre, au exploatat această „pedeapsă” fără o bază – prin transformarea ei într-o armă cu care își amenințau adversarii. Printre astfel de adversari au existat și câțiva savanți proeminenți care s-au opus acestor tirani și care în încercarea lor de a pune capăt puterii lor absolute i-au avertizat, condamnat și le-au interzis astfel de abuzuri. Ca răspuns, în schimb, acești asupritori au devenit și mai opresivi. Națiunea musulmană nu a putut descoperi mecanismul și instrumentele necesare pentru a implementa un tip de consultare reciprocă (*Șuura*) pe care Dumnezeu a cerut-o în

modul cel mai definitiv Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) și comunității musulmane după moartea Trimisului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!). Unii cercetători cu frică de Dumnezeu au încercat să pună în practică, deși modest, funcția pe care ar fi putut-o efectua consultarea reciprocă. Cu toate acestea, cei mai mulți conducători au încercat să reducă la tăcere astfel de voci, în ciuda faptului că scopul acestor savanți a fost de a preveni națiunea musulmană și pe conducătorii lor tiranici înainte de a fi aruncați în abisul autoritarismului.

De-a lungul istoriei islamice, înțelepții au încercat să devină o forță capabilă să rămână la nivelul autorităților și să acționeze precum o ariergardă. Prin urmare, ei au interpretat fraza coranică – *ūlī al-amr* („**cei însărcinați cu autoritate**”) – atât în sens de conducători, cât și de erudiți. Odată cu sfârșitul epocii califilor drept călăuziți, cei care au combinat viziunea politică cu autoritatea, capacitatea de a trage concluzii solide din Coran și Sunnah și dorința de a discerne ceea ce ar servi binelui comun prin consultare reciprocă și prin toate celelalte mijloace de care dispuneau, savanții s-au străduit să-i împiedice pe cei aflați la putere să gestioneze singuri problemele națiunii. Cu toate acestea, dat fiind faptul că savanții cu viziune spirituală au fost excluși din participarea la aspectele publice, s-a consacrat și solidificat un fel de individualism a elitei conducătoare.

De-a lungul istoriei sale, comunitatea musulmană a fost martoră la numeroase calamități ca urmare a dezbinării, dezacordurilor, disprețului față de Coran și față de exemplul vieții Profetului (Pacea și binecuvântarea lui Allah fie asupra sa!) și o tendință de a disocia Coranul de Sunna, în loc să recunoască legătura vitală care le unește. La acestea trebuie să adăugăm tendința de a separa Coranul și Sunnah de jurisprudență, doctrina islamică de legea islamică

și jurisprudența înțelepților anteriori de jurisprudența celor posteriori, precum și tendința de a considera scrierile imamilor fondatori (Abu Hanifah, Ahmad ibn Hanbal, al-Shafii și Imam Malik) ca și cum ar fi fost la același nivel cu cuvintele adresate nouă de către însuși Legiuitorul.

Din momentul în care comunitatea musulmană a abandonat Coranul și a fost implicată în confuzie și eroare, unitatea sa a fost pierdută. A început cu revolta care a avut loc în timpul celui de-al treilea calif și care a condus la martiriul său, apoi a continuat cu răzvrătirea și intrigile celor care au participat la Bătălia Cămilei și la evenimentele de la Siffin, urmată de apariția sectelor și a diferitelor școli de jurisprudență și de succesiunea revoltelor și conflictelor dintre familiile care aspirau să guverneze și cei care guvernau.

Chiar și în epoca modernă, persistă nenumărate conflicte între sunniți și šiiti, Sufi și Salafi, Salafi și restul comunității musulmane, tradiționaliști și moderniști; să nu mai vorbim de lupta actuală între diferitele secte și partide politice islamice.

O privire de ansamblu asupra fenomenului de a acuza pe alții de apostazie și necredință oferă o listă lungă de victime care include toată istoria islamică și care continuă să crească, deoarece oamenii nu manifestă dorința de a reveni la un angajament față de Coran. O căutare în cărțile dedicate biografiilor savanților musulmani și a istoriei națiunii musulmane ar scoate la lumină nenumărate povestiri despre savanți, mistici și juriști care au fost persecutați, exilați și acuzați de apostazie, ateism și abatere de la religie. Motivele reale din spatele a ceea ce au suferit constau desigur în faptul că au provocat mânia unui conducător sau au adoptat puncte de vedere și învățături care s-au contrazis cu cele ale deținătorilor de putere și cu cele ale savanților de proastă reputație. Cu toate acestea, dacă

oamenii se țin strâns de Coran și refuză să se îndepărteze în vreun fel de ceea ce este menționat în acesta, ei vor întâri comunitatea musulmană și religia pe care o mărturisesc și vor împiedica suferința dureroasă la care aceasta continuă să fie supusă. Și Dumnezeu știe cel mai bine.

CONCLUZIA

Esența încrederii atribuită ființelor umane datorită căreia au primit sarcina de a fi locuitori ai lui Dumnezeu pe pământ se bazează pe libertatea cea mai absolută și pură de alegere: **„Nu există constrângere în credință” (2: 256); „... datoria ta este de a transmite mesajul; iar socoteala este a Noastră” (13:40) și „Spune: Adevărul este de la Domnul nostru. Cine voiește, crede. Cine voiește, tăgăduiește.”(18:29).**

Este de neconceput că Sfântul Coran să afirme libertatea de alegere a ființelor umane în mai mult de 200 de versete, iar mai apoi să-i pedepsească pe cei care exercită această libertate cu o pedeapsă atât de aspră, mai ales atunci când nu au rănit pe nimeni în afară de ei înșiși. Juriștii musulmani care au afirmat pedeapsa cu moartea pentru apostazie s-au bazat, în general, pe faptul că în epoca în care trăiau, apostazia în sensul unei schimbări a convingerilor personale a fost frecvent rezultatul unei depărtări cuprinzătoare de loialitate față de comunitatea musulmană și respingerea sistemelor, legilor și culturii sale asociate. În acest caz, respingerea religiei a fost privită ca echivalentă cu o respingere totală a fiecărui lucru pe care comunitatea musulmană a fost fondată.

Acest studiu a urmărit să ofere un model pentru studiile necesare și serioase dedicate revizuirii patrimoniului islamic de către musulmanii înșiși. Atunci când o înțelegere

reală a intențiilor și valorilor superioare ale Coranul și Sunnei începe să se răspândească, aceasta va constitui o sursă de putere de genul care nu poate proveni niciodată din simplu fanatism și nici din impulsul orb de a apăra Islamul; în schimb va oferi musulmanilor un instrument de conștientizare informată și deliberată, care să impună respectul dușmanilor și detractorilor Islamului.

Autorul

Taha J. Alalwani este absolvent al Universității al-Azhar, savant și expert cunoscut pe plan internațional în domeniul teoriei juridice islamice, jurisprudenței (*fiqh*) și *usul al-fiqh*. El este, de asemenea, autorul a numeroase opere și membru al OIC Fiqh (Academiei de Jurisprudență Islamică).

